

NEPROCESUIRANI ZLOČINI U MOKROM POLJU, GOLUBIĆU I RADLJEVCU

GOLUBIĆ – RADLJEVAC

Nakon što je veći dio stanovništva već napustio selo, naknadno se 5. kolovoza 1995. iz Golubića zaputilo 10-ak mještana. Oni nisu imali namjeru pobjeći, već su se željeli smjestiti u obližnje Plavno dok se situacija malo ne smiri. Putovali su traktorom i morali su zastati u Radljevcu kako bi se opskrbili gorivom. Vozač se zaputio u pravcu Golubića po gorivo, dok su ostali odlučili pričekati pored kuće Đurađa Dobrijevića. Ostalo ih je sedmero, jer je jedan bračni par odlučio nastaviti pješice. U selo su tada ušli hrvatski vojni transporteri, iz kojih su pripadnici oružanih snaga na civile koji su čekali otvorili rafalnu paljbu. Usmrćena su tri bračna para: **Dušan Damjanović** (1929.) i njegova supruga **Đuka Damjanović** (1931.), supružnici **Petar** (1931.) i **Marija Bijelić** (1942.), supružnici **Milica** (1929.) i **Tanasije Vuković** (1935.) te s njima **Boško Vuković** (1938.), koji je imao ozljeđenu nogu.

Tijela žrtava bila su izložena vanjskom faktoru gotovo 15 dana, nakon čega su pokopana na kninskome groblju. Ekshumacija je obavljena 2001. godine, a prilikom pregleda posmrtnih ostataka kao uzrok smrti svih sedmero žrtava utvrđene su višestruke strijelne rane.

Đuka i Dušan Damjanović identificirani su na Zavodu za sudsku medicinu i kriminalistiku u Zagrebu 16. 4. 2002., te sahranjeni na mjesnome groblju u Golubiću.

Marija i Petar Bijelić identificirani su 16. 4. 2002., te sahranjeni na groblju u Novoj Pazovi u Srbiji.

Milica i Tanasije Vuković identificirani su 29. 5. 2002., te sahranjeni na mjesnome groblju u Golubiću.

Boško Vuković identificiran je 15. 2. 2003., te sahranjen na mjesnome groblju u Golubiću.

U samome Golubiću ubijeno je najmanje 18 civilnih žrtava. Uz već spomenutih sedmero žrtava, 6. kolovoza 1995. ubijeni su i **Nevenka Grubić** (1910.) i **Glišo Čučak** (1934.), koji su se bili sklonili u srodnikovu garažu u zaselku Čučci u Golubiću. Njihova tijela, s prostrijelnim ranama, pronašao je Nevenkin srodnik. Tijela su pokopana tek nakon otprilike dva tjedna na kninskome groblju. Nevenka je identificirana tijekom 2002., a sahranjena na mjesnome groblju u Golubiću 7. 6. 2003.

Jerković Jovan (1938.) Pri ulasku Hrvatske vojske u selo tijekom akcije "Oluja" ranjen je u ruku. Vojnici koji su ga ranili su ga i previli i rekli mu da ne izlazi iz kuće. Dan kasnije, 6. 8. 1995., ipak je izašao i otišao do susjeda Nikole Jerkovića, kojeg je našao ubijenog u dvorištu. Po izlasku iz njegovog dvorišta krenuo je ulicom te je i sam ubijen je s leđa. Kao uzrok smrti utvrđena je strijelna rana zdjelice. Njegovo je tijelo ekshumirano s kninskog groblja.

Jerković Nikola (1926.) ostao je u svojem selu, smatrajući da mu nitko ništa neće učiniti jer nije sudjelovao u ratu. Ubijen je 6. kolovoza 1995. vatrenim oružjem u dvorištu svoje kuće u Golubiću.

Bio je pokopan na kninskome groblju. Nakon ekshumacije i identifikacije sahranjen je 29. 10. 2007. na groblju u Golubiću.

Knin - Golubić, dvorište obiteljske kuće u kojem je usmrćen vlasnik Nikola Jerković (arhiv Documente)

Opačić Jeka (1921.) Ostala je u svojoj kući za vrijeme akcije "Oluja". S njom je ostao i sin Todor, no on u trenutku ulaska vojske u selo nije bio kod kuće, nego u blizini. Vidio je 14 vojnika koji su ulazili u taj dio sela. Kada su došli do majčine kuće, čuo je pucnjeve. Jeka Opačić ubijena je u svome dvorištu. Tijelo je nekoliko dana stajalo na istom mjestu, nakon čega je ukopano na kninskom novom groblju pod oznakom N.N. Jekino tijelo ekshumirano je s kninskog groblja tijekom 2001./2002., te su obdukcijom utvrđene strijelne rane. Nakon identifikacije sahranjena je na mjesnom groblju u Golubiću.

Čahure pronađene u blizini mjesta ubojstva Jeka Opačić, ubijene u dvorištu svoje kuće u Golubiću (arhiv Documente)

Radujko Manda (1928.), ostala u selu zajedno sa svojim suprugom **Nikolom Radujkom** (1930.). Oboje su ubijeni 5. 8. 1995. na livadi u blizini kuće u Golubiću. Ekshumirani su s kninskog groblja, a tijekom pregleda njihovih posmrtnih ostataka kao uzrok smrti kod Mande su utvrđene strijelne rane na glavi i grudima, a kod Nikole strijelne rane glave i trupa. Nakon identifikacije 29. 5. 2002. oboje su sahranjeni na mjesnome groblju u Golubiću.

Šljivar Milica (1936.) Zbog invaliditeta izazvanog dječjom paralizom kretala se isključivo uz pomoć invalidskih kolica. Ubijena je rafalom iz vatrenog oružja ispred svoje kuće pri ulasku HV u selo. Nakon ekshumacije je prilikom obdukcije kao uzrok smrti utvrđena strijelna rana glave. Ekshumirana je s kninskog groblja.

Milica Šljivar – lokacija stradanja, dvorište obiteljske kuće u Golubiću

Radinović-Vasić Vasilj (1922.) Ostao je u selu za vrijeme VRA "Oluja". Dana 4. 8. 1995. sakrio se u selu dok je vojska ulazila. Drugi dan, 5. 8., krenuo je provjeriti susjede koji su isto ostali u selu i pritom je ubijen na putu, u blizini svoje kuće. Ukopan je u Kninu nakon 10-ak dana, a ekshumiran 2000. te sahranjen na groblju sv. Stevana u Golubiću.

Radinović-Lukić Branko (1920.) Dana 6. 8. 1995. uhvaćen je na cesti nedaleko svoje kuće u Golubiću, gdje mu je navodno na licu mjesta pucano u potiljak iz vatrenog oružja. Kao uzrok smrti utvrđene su strijelne rane na glavi i grudima. Ekshumiran je s kninskog groblja.

U Golubiću su kao civilne žrtve stradali još **Radinović-Lončina Nikola** (1927.), te **Radinović-Panić Nikola** (1928.), osoba s invaliditetom, i **Todor Marić** (1929.), no o okolnostima njihova stradanja još se prikuplja naknadna saznanja.

U Golubiću je evidentirano i 13 ratnih stradalnika, no kako se radi o pripadnicima vojnih postrojbi, uglavnom poginulima u ratnim sukobima, njihova imena nisu dio ovog izvještaja.

Za zločine u Golubiću nitko nije procesuiran.

MOKRO POLJE

Akcija "Oluja" započela je 4. kolovoza 1995. i već toga dana izbjegličke kolone prolazile su kroz Mokro Polje u smjeru Gračaca. Sljedećih dana Hrvatska vojska napredovala je kroz okolna sela te su se njeni pripadnici 6. kolovoza ujutro približili Mokrom Polju te uskoro i ušli u samo selo. Malobrojni preostali mještani već su prethodnih dana mogli vidjeti požare i gust dim koji se dizao nad okolnim selima, od kuća koje su vojnici palili. Ta praksa primijenjena je i u Mokrom polju, a istog dana po ulasku HV ubijene su i prve civilne žrtve u Mokrom Polju.

Stevan Manojlović (1940.) i njegova supruga **Ružica Manojlović** (1937.) zaputili su se traktorom iz Ivoševaca preko Mokrog Polja, u namjeri da se priključe izbjegličkoj koloni koja se kretala u pravcu Gračaca. S njima je bio i **Sava Traživuk** (1944.), trgovac iz Kistanja. Stigavši u Mokro Polje zaustavili su ih pripadnici HV, koji su ih s još nekoliko mještana zadržali u Poljoprivrednoj zadruzi. Ondje su u periodu od 6. do 8. kolovoza ubijeni, a njihova tijela su potom spaljena. Posmrtni ostaci pronađeni su zajedno s ostacima još četvero sumještana.

Ružica Manojlović je ekshumirana s kninskog groblja, a kao uzrok smrti utvrđene su strijelne rane na grudima (najmanje četiri strijelne rane). Utvrđeni su i tragovi gorenja. Identificirana je 6. 11. 2002. Djeca žrtava čekala su još identifikaciju drugog roditelja, kako bi ih zajedno sahranili.

Stevanu Manojloviću nakon ekshumacije s kninskog groblja uzrok smrti nije bilo moguće utvrditi, ali su pronađeni tragovi gorenja tijela. Identificiran je 29. 10. 2007. nakon čega je zajedno sa suprugom Ružicom sahranjen na mjesnome groblju u Ivoševcima.

Sava Traživuk (1944.) Tijekom rata bio je mobiliziran te zarobljen na područje Velike Glave, nakon čega je oko dva i pol mjeseca zadržan u zatvoru u Šibeniku. Tijekom boravka u zatvoru, uslijed pretrpljenih ozljeda (lomova vilice, rebra i drugih povreda) otpušten je iz vojne službe te je od tada pa sve do akcija "Oluja" radio u svojoj trgovačkoj radnji u Kistanju. Namjeravao je ostati u selu, no na nagovor ljudi iz okolnih sela pridružio se skupini koja je na području Mokrog Polja zaustavljena i zadržana u objektu poljoprivredne zadruge zvanom Babića trgovina.

Poljoprivredna zadruga, mjesto ubojstva Ružice i Stevana Manojlovića te Steve Traživuka

Ruža Babić (1926.) ostala je u selu jer je bila nedavno operirana i zbog toga se teško kretala. Ujutro 7. kolovoza ubijena je u svojoj kući, a tijelo je pronašao sumještatinin na ulazu u hodnik njezine kuće. Ekshumirana je s kninskog groblja. Kao uzrok smrti utvrđene su strijelne rane trupa (najmanje dvije). Identificirana je 29. 5. 2002. te je sahranjena na mjesnome groblju u Mokrom Polju.

Stevan Sučević (1934.) također je bio civil starije životne dobi, koji je odlučio ostati u selu. Ubijen je ujutro 7. kolovoza 1995. Njegovo tijelo pronađeno je na ulici, u blizini kuće Stane Sučević. Identificiran je 29. 5. 2002. Pregledom tijela kao uzrok smrti utvrđena je strijelna rana glave i tragovi gorenja tijela. Sahranjen je na groblju u Kninu.

Stana Popović (1926.) i njezin sin **Mirko Popović** (1953.) usmrćeni su 7. kolovoza 1995. vatrenim oružjem u obiteljskoj kući u Mokrom Polju. U vrijeme događaja Mirko Popović je sjedio pored kuhinjskog prozora, dok su majka Stana i otac Obrad sjedili za stolom. Hici su ispaljeni kroz prozor, te je Mirko na mjestu usmrćen, dok je Stana preminula ubrzo nakon toga uslijed iskrvarenja. Obrada Popovića je laške ranilo rasprsnuto staklo te je neposredno prije ulaska počinitelja u kuću uspio pobjeći kroz sporedna vrata kuće. U to vrijeme na katu kuće nalazio se i Obradov drugi sin Jovan Popović, kojeg su hici probudili iz sna. Sišavši nakon događaja u kuhinju, zatekao je usmrćenog brata i teško ranjenu majku, koja je u tom trenutku izdahnula. Mirko Popović imao je invaliditet, prebolivši meningitis. Iste su večeri Obrad i Jovan Popović tijela Stane i Mirka ugurali u "fiću" te se bez zvuka motora spustili vozilom do njive Lučine u blizini Zrmanje (zaselak Popovići, Mokro Polje) gdje su iskopali raku i u nju pokopali tijela svojih ukućana. Temeljem zahtjeva za ekshumaciju i prijenos posmrtnih ostataka, tijela Stane i Mirka Popovića ekshumirana su tijekom 2005., te su potom sahranjena na mjesnome groblju Zavode u Mokrom Polju.

Kuća Stane i Mirka Popovića u Mokrom Polju – lokacija stradanja

Sava Babić (1913.) ubijena je vatrenim oružjem. Promatrači UN-a njeno su tijelo s dvije prostrijelne rane glave pronašli 4. rujna 1995. u osobnom vozilu ispred njene kuće. Žrtva je bila u polusjedećem položaju u žutom "fići". Slučaj je prijavljen PP u Kninu. Dana 7. rujna 1995. obavljen je očevid u ime Županijskog suda u Zadru, tijekom kojeg je na licu mjesta pronađena prazna čahura kalibra 7,62 milimetra. Kako stoji u kaznenoj prijavi koju je 19. rujna 1995. podnijela Policijska uprava zadarsko-kninska, Sava Babić, Srpkinja, rođena 1913., pronađena je s tri prostrijelne rane glave i dvije prostrijelne rane prsa, a kao uzrok smrti je utvrđeno "zgnječenje mozga".

Jeka Kanazir (1938.) ostala je u selu nakon VRA "Oluja", no bila je preplašena te je sklanjala od vojske koja se nalazila u selu (punkt HV). Kada su u njezin zaselak došli sumještani, u prvi mah nije ih prepoznala, pa se 19. 9. 1995. od straha bacila u seoski bunar, te se utopila.

Mokro Polje, Pavlovića gušterna u kojoj je pronađeno tijelo Jeke Kanazir

Na području Mokrog Polja evidentirano je još žrtava, no njihov status, kao i okolnosti njihova stradanja nisu posve razjašnjeni.

Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću